

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben na. n. az ártól:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Velejére postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétéfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadása vagy megőrzése nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

NAGYVÁRAD, jan. 22.

Állami adósságok.

A képviselőház elkezdte tegnap a »kisebbségi tárczák« költségvetésének tárgyalását. A nemzeti párt — úgy látszik — a részletes tárgyalás folyamán is megtartja passivitását s azért a tárgyalás rohamos gyorsasággal folyik. Egy-egy résznél (udvartartás, nyugdíjak stb.) egy, legfeljebb két felszólaló, némelyik tételnél pedig — egy sem.

Egy ilyen mellőzött tételről akarunk ezúttal szólni.

453 honatya közül egy sem tartotta érdemesnek felszólalni az állami adósságok tételénél. 129.031,474 frtnyi összeget minden megjegyzés nélkül megszavazott a magyar képviselőház. Pedig nagyon jó alkalom lett volna a felszólalásra.

Elcsépett ellenzéki frázis emlegetni az államadósságok nagyságát és folytonos emelkedését. Minden programbeszéd csak úgy duzzad az adók és adósságok emlegetésétől. De abban, hogy mennyire rugnak hát ezek az adósságok — éppen úgy nem értenek egyet egymással, mint ahogy néhai jó Orbán Balázs és Ugron Gábor kortes-körútjokon nem tudtak megállapodni abban, hogy tulajdonképpen hány száz milliót is kellene mondani. Nem ilyen szempontból akarjuk mi tárgyalni az államadósságok ügyét.

Azt is csak utópiának tartjuk, hogy végre valahára hozzáfoghatnánk az államadósságok rendszeres törlesztéséhez is, amire éppen tavaly nyújtott jó példát

Németország, mely a kath. centrum párt indítványára csakugyan megkezdte, — nem a konverziót, hanem a törlesztést. Mi ilyenre — sajnos — nem gondolhatunk. A felesleggel záruló költségvetések ideje elmúlt; örülhetünk, ha kikászolódnak valahogy a deficitből. A 90-es évek elején gyűjtött felesleg rég elment valuta-rendezésre s elmenne még egyszer annyi is. — És most ismét ott vagyunk, hogy megint nagy kölcsönt kell felvenni az államvasutak berendezésére. Egyelőre csak 40 millióról beszélnek még, de tartunk tőle, hogy több lesz belőle. Egyet-mást mégis lehetne tenni államadósságaink rendezésére.

Ott van mindjárt az első tétel. Harmincz esztendővel ezelőtt lovagiasan, önkényt elvállaltuk, hogy évenként 30 milliót fogunk fizetni államadóssági járulékok címén Ausztriának azon adósságok kamataira és törlesztésére, amelyeket az alkotmány helyreállítása előtt csináltak a bécsi központi kormányok. Egyes finánczkapacitások már kimutatták, hogy mi ebben is a rövidebbet húzzuk. Mert Ausztria azokat a régi 6—7%-os kölcsönöket konvertálta olcsóbb kölcsönökre s éppen most akarja még lejjebb szállítani azokat. Ha ez sikerül neki, akkor megtörténhetik, hogy az általunk fizetett 30 millióból fogja kifizetni az egész kamatot és törlesztési hányadot. De már eddig is sokat károsodtunk. A kiegyezés megnyitásával itt lenne az ideje, hogy rendezzük ezt a kérdést is s egyszer s mindenkorra megváltjuk ezt a tartozást.

Az is türhetetlen állapot, hogy nekünk

még mindig vannak 6 és 7%-os kölcsönjeink. Tisza Kálmán még mint miniszterelnök sokszor dicsekedett vele, hogy mily nagy hitelünk van nekünk a külföldi pénzpiacra. És ime a második ezredév hájnalán még mindig vannak 6—7%-os kölcsönjeink. China az emlékezetes koreai háború után kölcsönt vett az európai piacra és kapott — 4%-ra; mi pedig fizetünk 5—6—7%-ot. Ime néhány példa: a piski-vajdahunyadi vasút építésére felvett kölcsön (360,000 frt) 6%-os, a beszercebánya-zólyomi vasúté (750,543 frt) szintén, a vajda-hunyadi drótkötél pályáé (597,163) 6 $\frac{1}{2}$ %, a diósgyőri vendéglő építési kölcsöne 7%-os stb. Sok helyt nincs kitéve a kamatláb, — de így is lehetne még elég példát hozni. Itt lenne az ideje konvertálni a kölcsönöket.

Még egyet. A magyar kath. vallásalapból több mint félmilliót fordított a kultuszminiszter állami tanintézetek létesítésére. Ez ugyan az országgyűléshez nem tartozik, de meglehetne kérdezni a minisztert, hogy vajjon megadta-e ehhez beleegyezését az ő felsége által a kath. alapok ellenőrzésére kirendelt bizottság?

Egy új műszo.

Hogy miért nem akar a mi miniszterelnökünk nagy szónok lenni, azt már megindokolta a multkorában Plátóval, aki szerint nagy szónokok nem valók államférfiaknak. Mi azonban mégis csak abban a hitben maradunk, e kijelentés dacára is, hogy nem csak azért nem nagy szónok és államférfi ő kigyelme, hanem egyszerűen azért, mert em elég nagy

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Rubinstein Antal.

a nagy zeneköltő aforizmáiból. Közli: SIMPLEX.

Az az egy évi időköz, mely lefolyt azóta, hogy a zene birodalmának nagynevű mestere, legújabb halhatatlanja szemeit lehunyta, és lelke felröppent a magasba gyönyörködni a szférák zenéjének magasztos összhangjában, egy mákszemnyit sem vett el abból a hírből és emlékezetből, melyet a nagy mester maga után hagyott, eklatáns jelétül annak, hogy Rubinstein Antal magát szerzeményeivel a zene irodalom igazi nagyjává avatta. Innen vezethető le az a nagy érdeklődés, mely annak a hírnek nyomában támadt, hogy a nagy zeneköltő emlékiratokat hagyott volna hátra. Ezen irodalmi hírsajnos — nem felel meg a valóságnak. Mert a szó szoros értelmében és pedig modern értelmében vett memoire-okról szó sem lehet. Rubinstein csak amolyan aforisztikus modorban, ötletszerűleg vetette papíra benyomásait, impresszióit és pedig nem csupán a zene, de a többi művészetek, továbbá a nők, a költészet és egyéb társadalmi problémák felől. Pillanatnyi szellemi felvételek ezek; a nagy mester szellemének fel-fel-vilánásai, melyeknek maga is csak az „eszmekosár“ szerény címét kölcsönözte.

Ezen emléksoroknak eredetileg még a mester életében kellett volna napvilágot látniok s

ha Rubinstein a maga élénk temperamentumát követhette volna, kétségkívül meg is jelentek volna egy önálló kötet alakjában, míg így a »Von Fels zum Meer« című német folyóirat vállalta magára azt a feladatot, hogy Rubinstein irodalmi hagyatékát a közönséggel megismerteti.

Arra nézve, hogy miért mondott le a nagy mester arról, hogy iratait még életében kiadja, Wolff H. a műkritikus ezeket mondja az iratokhoz irt bevezetésében: Az a közvetlen, sőt éppenséggel kiméletlen nyíltság, melylyel ő a »szellemi kosár«-ban mindent megírt, a mit csak a művészet, vallás, politika, szerelem társadalmi viszonyok stb. felől táplált gondolatainak végérvényes kifejezéseül tekintett s az a szándék, hogy meneküljön a vitától és attól, hogy nézetei körül némelyeket védelmeznie kelljen, indította őt arra, hogy e könyv csak halála után lásson napvilágot.

A nagy zeneköltő gondolkodásának és költészetének jellemzésére sietünk ezen irodalmi kaviárból olvasóinkkal szemelvényeket és részleteket közölni. Ezen bonmotok és aranymondások jobbára a zeneművészetrel, Rubinstein tulajdonképeni működési körével foglalkoznak, a hol a nagymester annyira elmében érezte magát; de azért más problémákat is szívesen érintenek. Ime:

Költeményeket küldenek be az embernek megzenisítés végett. Ez olyan formán tűnik fel nekem, mintha leányt állítanának elémbé azal, hogy legyen bele szerelmes. Az ember vé-

letlenül meglát egy költeményt, ez hangulatba hozza őt s ezt aztán átteszi zenére. Az ember egész véletlenül meglát egy leányt, az megtetszik neki s aztán szerelmes lesz beléje. Mindkét dolog azonban az ember saját ösztönéből fakad, nem pedig felkérésre történik.

Londonban egyszer részt vettem a Szt. Pál-templomban tartott Charty children-nevű ünnepélyen. Ezrei a gyermekeknek állítatnak itt, fel félkörben egymás mellé, kik hymuszokat, és chorókat énekelnek orgona kíséret mellett — olyan leigázó benyomás, hogy nem tartóztathattam vissza könyveimet — még a legsivárbabb lelkű atheista sem teheti azt, hogy másra mint az Istenre gondoljon e helyen. — Ezt a szertartást befejezi a lelkész egy olyan prédikációval, a mely azt a benyomást gyakorolta rám, mintha a prédikáló nem akarná Istent szóhoz jutni engedni.

A zongora a legkedvesebb hangszerem, mert valami zenei egészét nyújt, a többi hangszerek, nem véve ki az emberi hangot sem, zeneileg csak töredéket képeznek.

A fotografia úgy viszonylik a festészethez, mint a zongora kivonat egy zenedarab partitúrájához.

szónoknak lenni akarni, így hát »savanyu a szőlő« egy kicsit.

Az ékesszólás első kelleke a tisztességes styl és a helyes nyelvrész. Már pedig Bánffy-nak speciális rossz magyarságát és nyakatekert stylusát országsherte ismerik és megörökítették a Kálnoky marson.

Bánffy legutóbbi beszédében ismét paten-tet vett egy szó alkotására.

A friss keletü rémszó a választásoknak köszöni világra jöttét.

A kormánypart erőszakos, törvénytelen manipulációit, melynek eredménye kétszáznyolcvan mameluk lett, szelid technikus terminussal elkeresztelte Bánffy: ellenvisz-sza élés-nek.

Nyilván azért, mert époly rébuszszere, mint az ő miniszterelnökké való kinevezetése.

No hát, a magyar litteratura nagyon köszöni a magyar miniszterelnöknek az ő nyelvészeti ellenbeszédét.

Az osztrák képviselőház utolsó ülése.

Az osztrák képviselőház utolsó, eredmény-dus sessiója véget ért. Chlumetzky elnök temetette el ékes beszédével, melyben talán már a leendő halottakról is megemlékezett. Meghalt a parlament, éljen a parlament!

A kulisszák mögött járja a sok politikai terefe, választási kilátásokról, lemondásokról, pártalakulásokról. Emitt egy-egy részvét teljes kézfogás, amott ijedt tekintetek egy-egy szerencsés jelölt felé, míg az ellenjelöltek csaknem keresztül szurják egymást a szemekkel. Ezt megeszed te, ezt felfalom én stb. S az ilyen és ehhez hasonló epizódok még a haladkló parlamentet is érdekessé teszik.

Szétfosló birtokok.

Ha vannak tények, amelyekkel a magyar mezőgazdaság bajait kimutatni, a gyors és gyökeres reformok szükségét megokolni lehet, akkor ezek közt egyike a legfőbbeknek a birtokváltások növekedő eladósulása és a mi ennek sarkában jár, a birtokok vagy parcellák forgalmának óriási és folytonos emelkedése. A

hivatalos statisztikai évkönyv 1895-re szóló kötetének adatai vannak előttünk. Ezek valóban megdöbbentően mutatják azt a bomlási processzust melyen a földbirtok Magyarországon keresztül megyen. Uj telekkönyvi teher keletkezett 1894-ben 258 ezer, 1895-ben 303 ezer esetben. Ebből szerződés útján 226, illetőleg 267 ezer. A végrehajtás után keletkezett terhek száma 1894-ben 16 ezer volt s egy év alatt körülbelül három ezerrel növekedett meg, mert 1895-ben meghaladta a 19 ezeret, azaz 1895-ig a terhek keletkezése, valamint megszűnése tekintetében rosszabb év volt 1894-nél. Az új terhek, mindig a tulajdonképi Magyarországot érte, 1894-ben 62 millióval, 1895-ben pedig száztíz millió forinttal haladták meg a törölt terheket, pedig az árverező dob is nagy szerepet játszott.

A megterhelt birtokok és birtokrészletek forgalma kiegészíti a képet, melyet a magyar föld mai helyzetéről rajzolni kénytelenek vagyunk. 1895-ben 305 ezer volt a birtokváltások esete. Kétségtelenül már magában véve is ijesztő nagy szám. Mit szólnak azonban, ha azt látjuk, hogy apadás helyett évről-évre ma-kacsul emelkedik és már 1892-ben eléri a 400 ezeret s 1894-ben — az 1895. évi valószínűleg még rosszabb adatok hiányoznak — 406 ezeret mutat?

Ezeknek a gazdát cserélt birtokoknak pénzben kifejezett értéke volt az első országos kiállítás évében 237 millió, 1894-ben 357 millió frt. Ha hazánk földbirtokának értékét öt milliárddal vesszük fel, a mi egy kerek milliárddal fölülte áll annak, mire Wekerle számította, könnyen megkaphatjuk azt a kalkulust, hogy 15 év alatt az egész föld értékének megfelelő birtok cserélt gazdát. Miután azonban a földnek körülbelül $\frac{1}{3}$ -a le van kötve, tehát nem forog a szabadon maradó rész annál gyorsabb forgalmat mutat.

Idáig jutunk tehát. Oly helyzetben vagyunk, a melyet lehetetlen másoknak, mint kórosnak jelezni. Nem szabad ugyanis feledni, hogy ha stabilitása elvesz, ha kézzel-kézre gyorsan forog, csaknem oly gyorsan, mint a börze papirbuzája, a földbirtok elveszti régi erkölcsi hatását, tulajdonosa az ő függetlenségét, az ország pedig az egészséges politika legbiztosabb

alapját. Sőt gazdasági szempontból is alászáll. A gyorsan forgó birtok rendszeren kiszarolt birtok, mert urai nem tesznek, hiszen alig is lehetnek beruházásokat. Keveset gondolnak a távol jövővel, hiszen a közel jövőt sem bírják maguknak biztosítani.

Igy eshetik aztán meg, hogy az, ami bizonyos határig áldásnak volt tekinthető — a szabad forgalom — mérték nélkül fokozva nemzeti csapássá válik, amely jóformán csak is a közvetítőnek áll érdekében. Nálunk valóban itt az ideje, hogy ellene gyökeres észél-hoz vezető rendszabályokat tegyünk, mert ha a dolog így folyik tovább, mihamar késő lesz.

Mind az, mi a földbirtok jövedelmeit fokozza s az előállítás költségeit csökkenti, ehhez a célhoz vezet. Itt tehát ezer föladat nyílik, amelyek közül a legfőbbek egyike kétségkívül a kisbirtokosok hitelének rendezése a szövetkezetek útján. A mit megígért a trónbeszéd s reméljük, Darányi Ignác dr. földmívelésügyi miniszter munkába is vesz mielőbb.

Ami nézetünk az, hogy itt nagy nemzeti szerencsétlenséggel állunk szemben, olyannal, amelyet leküzdeni halaszthatatlan kötelesség. Sem pártállás, sem nemzetiség, sem vallás nem menthet föl bennünket attól, hogy a mentés munkájában részt vegyünk, föltéve, hogy ambíciózáljuk magunknak a hazafiságot és sulyt helyezünk reá. A magyar földbirtok, tehát Magyarország jövője van kezében.

Bernát István.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 22.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Lehoczky Vilmos, Lázár Árpád.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy, Darányi, Josipovich.

Napirend előtt Festetics Andor gróf mandátumát véglegesen igazolták.

Elnök: Bemutatja Háromszék megye, Kecskemét és Baranyamegye kérvényeit. Kecskemét az állami és törvényhatósági tisztviselők nyugdíjainak egységesítését kéri.

Mi a költészet? Olvasni, a mi rimel, de de nem úgy áll; és az igazság? Mely nem rimel, de úgy áll.

A művész, főleg az alkotó művész, nem nélkülözheti a méltányoló elismerést, s nem szükséges mindig, hogy ez az általános elismerés legyen; elég, ha csak kisebb körből, vagy csupán néhány ragaszkodó tisztelőtől ered is az, különben megbénul a művész alkotó ereje attól a keserű kétségűl, mely saját tehetsége felől támad fel benne. Legjobban járnak ebben a tekintetben azok a zeneszerzők, a kik rajongó, tehát prozelitáló hívekre tudnak szert tenni.

Ha az ember hiával van a zene gondolatoknak, akkor a kellő időpontban mindig be-köszönt hozzája egy vezéreszeme.

Mi előbbre való egy mesterműben? A való igazság-e magasabb lendület nélkül; vagy a lelki szárnyalás igazság nélkül? Én az utóbbit becsülöm többre, mert képzeletemre hat, míg az előbbi egyáltalán nem apellál az imaginatiora.

Nem a monarchák azok, a kik az udvari etikettet, méltóságokat és ceremóniákat feltalálták, hanem az ő szolgálók, a kik ezáltal magasabb állásokba kívántak bele jutni, szol-

gái maradvá az uralkodóknak, de a nép előtt méltóságok gyanánt viselkedve.

A nőekkel, kiknek Rubinstein igen sokat köszöngetett, épúgy, mint nem egy nagy alakja a világ történelemnek, szintén foglalkozik aforizmái között. Ezekből az tűnik ki, hogy a nagy zeneköltő nem valami lelkesült barátja lehetett a modern női mozgalmaknak. Ime két legjellegzetesebb aparszűje a nőkről:

Nem vagyok képes megérteni, hogy miért kívánok az nők mai napság annyira jog k után, hiszen a nők minden időben, minden kor és minden kérdésben (bárha többnyire csak titokban) irányadó befolyást gyakoroltak a világra. És most különös jogok után sóvárognak, a mi úgy tűnik fel előttem, mintha ezáltal csökkenti akarnák eddig élvezett jogaikat.

A női társaságot elébe helyezem a férfi társaságnak s mégis úgy vagyok vele, hogy az erdőt jobban kedvelem a kertnél.

Tolvajcsíny.

Németből: Niedermanné-Geher Hedvig.

»Barátom Kovács — így beszélt a multkor egy rutinrozott gonosztevő a vizsgálóbírónak — egy nagyszerű betörést tervezett, amelyet azonban nem tudott véghezvinni, mivel ő nem volt oly ügyes a lakatosmesterség-

ben mint én. Egy kis, Budapest közelében fekvő város bankjáról volt szó. A bankigazgató gazdag volt, kivüle csak egy pénztárnok — Vasas — és egy szolga voltak alkal-mazva.

Este korán zártak. A városban egyetlen egy éjjeli őr volt, egy vén csont, ki csak akkor őrködött, ha el nem aludt és ha az őrködést el nem felejtette.

A régi időben készült kasszát valószínűleg könnyen ki lehetett nyitni, a Kovács véleménye szeriint még tűzmentes sem volt s még kevésbbé volt betörés ellen biztosítva.

A bankrekesz ajtaján egy egyszerű biztonsági zár volt, melyről Kovács már rég viaszlenyomatot vett, kulcsot is készített hozzá s ki is próbálta azt. Egy este akartuk megcsinálni az üzletet, mert Kovács hallotta, ezen a napon Budapestre utazott.

Midőn besötétedett, utálatos idő lévén, senkit sem lehetett az utcán látni, korán hozzá fogtunk a dologhoz. Kovács a bankkal szemben őr állott, hogy ha az éjjeli őr közeledik, macska nyávogást hallasson, a melyhez nagyon jól értett.

Én bementem, bezárkóztam s tolvajlám-pám világánál hozzá fogtam a kassza kinyitá-sához. Alig telt el öt perc, hallom, hogy valaki kinyitja az ajtót és belép.

Nagyon megijedtem! Mindjárt feltehetőek volna a kezemre a bilincset, annyira meglepődtem.

A költségvetés.

Következett a napirend: a költségvetési tárgyalás folytatása.

A miniszterelnökségnél.

Madarász Imre: A 67-es alapon álló kormányának semmiféle költségvetést nem szavaz meg. A 67-es alap egy csodaszülött, melynek két teste és közös gyomra van. Ez a közös gyomor a Danaidák hordója. Megtagadja a miniszterelnökség költségvetését már politikai szelleműért is, mely törvénytelen eszközeivel meghonosította a korrupciót, amint Bánffy választási hadjárata igazol. (Helyeslés a szélsőbalon.) Hisz a miniszterelnök maga beismerte, hogy »áldozatkész férfiak« támogatják. Ma már nincs az országban a törvénynek ereje, a jognak tisztelete, a közszabadságnak becse. (Helyeslés a szélsőbalon.) Sziklához láncolt óriás a magyar nemzet, mely fejét felemeli nemes büszkeséggel, kezeit is megrázza, hogy lerázza a politikai rendszer bilincseit. (Helyeslés a szélsőbalon.) Nem fogadja el a tételt.

Várossy Gyula: A miniszterelnöki tekintély soha még ennyire nem süllyedt, mint Bánffy alatt. A közérkölcsök megromlottak. Foglalkozik az erdélyi közigazgatással, melyet Bánffy teljesen korrumpált. Követeli a választói jog kiterjesztését, majd a választási visszaélésekkel foglalkozik s követeli, hogy mondja meg Bánffy, honnan vette a milliókat. Ezt nem lehet mosolygással és czítalásokkal elhallgatni. Czítalhat Bánffy Madáchból, Plátóból, azért ha meg nem mondja, honnan vette a milliókat, őt azt állítják, hogy Bécsből kapta. Nem fogadja el a tételt.

Lukács Gyula: 1849. október 6-ának egy ködös hajnalán a Zsigmondházi mezőn a brünni hóhér durva keze kivégezte az aradi hőseket, akik ártatlanok voltak és hazájukért haltak. S mintha még a siron tul is üldözni akarták volna őket, oda ültették a bakót, hogy pénzt árussítsák a drága holttetemeket. Meg is vették a hazafias magyar családok — áldja meg az Isten őket. (Helyeslés a szélsőbalon.) De a 13 hős közül hétnek sirja koszorútlan. Kossuth Ferencz mondá: Becsüljük meg a hősök emlékeit. Mi most hazahozatjuk Rákóczi hamvait. Hát csak az aradi vértanúkról feledkezünk meg? Gyalázatosabban nem kezdetnők a második ezredévet, mintha hyperloyalitásból nem tennénk ezt meg. Indítványozza a Zsigmondházi mezőn jeltelen sírokban nyugvó hét hős hamvait kutassák fel, temessék el illő díszszel és erre vegyék fel a költségvetésben megfelelő összeget. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Polónyi Géza teljes mértékben helyesli ez indítványt, de tudja, hogy a miniszterelnök

nem szeret ilyen dolgokról beszélni. — Attérve tegnapi beszédjére a nyugdíjakra. A belügyminiszter 19 évi működése után — dicséretére legyen mondva — nem huz nyugdíjat. Követésre méltó példa. A pénzügyminiszter tegnap azt mondta, lehet valakinek szeme rossz és alkalmatlan a tisztviselői állásra, de azért lehet jó törvényhozó. De itt van Dózsa Elek, akiről felolvassa a megyei határozatot, mely azt mondja, hogy Dózsa Elek alispán nyugdíjaztatik, mivel szellemi túleröltetésből származó ideggyöngöseség, kifáradási szórakozottságban szenved. (Derűtség.) Nem incompatibilis baj ez, de hova jut a törvényhozás tekintélye, ha ilyen passzpartonnal ellátott képviselők ülnek ott. Ki tudja hányan vannak itt ilyenek? (Derűtség.) Szomorú, hogy az ilyen nyugdíjazásokra való összeggel ugyiszólván a tanítókat rövidítik meg.

A többség a tételt megszavazza.

A tengerparti kormányzóság személyzeti költségéinél.

Lukács Gyula: Miután a miniszterelnök nem felel (Kialtások: Ne is beszélj! Ül le!) még egy kérdést megkoczkáztatok. Kérde, mi igaz a fiúmei kormányzói rendszer megváltoztatásának híréből?

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Ha komoly a kérdés, akkor felelek — —

Lukács Gyula: Hát az előbbi nem volt komoly?

Elnök: Lukácsot reudreutasítja.

Bánffy: A kormány akkor ad feleletet, mikor jónak látja, ha a kérdésre akár privát, akár politikai szempontból nem tartja szükségesnek felelni, akkor nem felel.

A fiúmei kormányzóságra kijelenti, hogy abban egyáltalán semmi új rendszert nem akar meghonosítani. Dárday csak azért ment ki, hogy tanulmányozza a helyi viszonyokat.

A tételt megszavazzák.

A rendelkezési alapnál

Eötvös Károly az udvartartásról beszél.

Elnök: A képviselő ur egy olyan tétellel — az udvartartásról beszél, melyet már letárgyalunk.

Eötvös: Én itt a bizalmatlanságomat kívánom megokolni.

Elnök: Bocsnát, ilyen czímen minden tételnél lehetne más-más tárgyról beszélni.

Eötvös: A miniszter urak bármikor felelhetnek, de mivel csak a vita bezárása után felelnek, a képviselők a legközelebbi czímnél ragadják meg az alkalmat, hogy reflektáljanak rájuk. Fejtegeti ezután, hogy a külön magyar udvartartás régi jogainkban gyökeredzik s a

mostani az egy osztrák, de nem magyar udvartartás.

Attérve a nemzetipártra, reméli, hogy a kiegyezési tárgyalások alatt abbahagyja passzivitását s fel fog szólalni, mint a néma gyerek, a ki megszólal, mikor az apját akarják meggyilkolni.

Ezután élesen fordult a miniszterelnök politikájának, a ki az egész ellenzék ki akarta irtani. Bármilyen gyanúsítások is hangzottak, hogy a választásra valami paktum volt köztük és a kormány közt, tény: hogy ahogy csak tudtak, küzdöttek egymás ellen és a miniszterelnök minden irtási törekvésével szemben, itt vagyunk. A miniszterelnök törekvésére igen hasonlít annak a spanyol generálisnak az esete, — Narvaez-é — akinek halálos ágyán így szólt a gyóntatója:

— Bocsásson meg Excellenciád minden ellenségének.

— Hogyan bocsássak meg, mikor már minden ellenségemet felakasztattam. (Zajos derűtség.)

Márkus József (jobbrol.) Ezt olvastuk az újságokból a héten.

Eötvös: A héten? Aligha.

Egy hang: Mikor olvasta? Mikor ezen vagy azon az oldalon ült? (Derűtség.)

Eötvös ezután azt fejtegeti, hogy a miniszterelnök ez a politikája csak elégedetlenséget teremt, mely a trónnak egyáltalában erősségére nem szolgál. Már ez a politika maga alkalmas arra, hogy bizalmatlanságot szavazzon a kormányra.

Majd áttér a választásokra és felvilágosítást kér, hogy a miniszterelnök honnan szerzte azokat a milliókat. Még egy ilyen országban, mely még sem akkora, mint Oroszország vagy China, a miniszterelnök rendelkezésére annyi összeg álljon, az nem alkotmányos állapot, olyan milliók, melynek eredetéről ne merjenek felvilágosítást adni. (Tetszés a szélsőbalon.) Mindaddig, míg erre feleletet nem kapnak, kérdezni fogják: honnan vették, hova tették a milliókat. Nem fogadja el a tételt. (Zajos helyeslés.)

Rakovszky István: A miniszterelnök felolvasott egy levelet, de meg nem nevezte a forrást. Úgy csinál, mint a vén kéjenczek, akik szerelmi levelekkel hívalkodnak, de a forrást — diszkrétül elhallgatják. De másfelől honnan veszi a jogot, hogy harmadik egyén leveleit felolvassa. Ez nem korrekt eljárás, aki eladta, bizonyára beleegyezésével olvasta fel, s a helyett az lett volna az eljárás, ha visszautasítja. Azt mondja a miniszterelnök, hogy egész halmaza van az ilyen levelekből. Kik azok? Ezek a törvényszéki csarnok isme-

S ezen érzés varázsa alatt lámpám fényét az ajtó felé irányítám. Az igazgató lépett be.

Azt hittem segélyért fog kiáltani, azonban az öreg ur bámulva kérdé: — Kicsoda ön?

— Hát ön kicsoda? — kérdém én viszont. Ha az ember egy kérdés miatt zavarba jön, viszont kérdést kell intézni a zavarba hozóhoz, hogy időt nyerjünk a legjobb válasz kidolgozására.

— Én a bankigazgató vagyok — mondá az öreg ur, — valami történt a zárral?

Mint villám cikázott át fejemben egy gondolat!

— Igenis uram — mondám udvariasan megemelve sipkám, — Vasas ur nem tudta a zárt kinyitni s ezért engem hivatott, hogy nézzem meg mi a baja.

— Hol van Vasas?

— Haza ment, de mindjárt vissza fog jönni s addig ide bezárt engem.

— Ugy, ugy, — nos folytassa munkáját. Én is észrevettem már a multkor, hogy nehezen fordul a zár, mi ennek az oka?

— Egy ilyen zárt legalább minden két évben alaposan meg kellene olajozni.

— Nos, csak dolgozzon tovább.

— Bocsnát, mondám — egy másik jó eszmém támadt — nem dolgozhatom tovább. Én önt nem ismerem. Ön azt mondja, hogy ön a bankigazgató. És ha nem az? Most már inkább várok a dologgal, addig a míg Vasas ur vissza jön.

Ez szép öntől, véle az öreg ur meglepődten bólintva, ön derék ember. Bebizonyítom önnek, hogy tényleg a bankigazgató vagyok. Itt levelet huzott elő, itt levelek vannak nekem czimezve.

— Ez nem bizonyíték, ezeket irathatta magának valakivel.

— Az igaz. No így már igazán jobb bizonyítékkal kell önnek szolgálnom, hogy meggyőzzem, hogy nem vagyok betörő, kinyitotta tárczáját s egy kötet bankjegyet huzott elő. Nézze, ily sok pénzt nem hord magánál egy betörő, ma kasszáltam be ezt a pénzt Budapesten s hazaérkezvén, beakartam tenni a kasszába, azért jöttem ily későn ide.

— Nos, akkor bocsnatot kérek, mondám, így már nyugodtan dolgozhatok tovább. Igaz, hogy ez nehezen megy az ily rossz világitás mellett; inkább holnap, nappal jönnék el.

— Nem, nem, nekünk holnap korán reggel nyitva kell lenni a kasszának, — tudja mit? Majd én tartom a lámpát, úgy talán jobban fog menni a dolog.

Köszönettel elfogadtam a szives ajánlatot s folytattam dolgomat, mialatt alig tudtam elfolytani a nevetést, mit gondolhatott Kovács ott kűnt! Én álkulcsal és furóval igyekszem a kasszát kinyitni s a tulajdonos világit hozzá...

Az öreg ur különben is nagyon udvarias volt. A lakatos mesterségről beszélgetett velem, melyhez egy kicsit konyított, dicsérte az én

gyors munkámat, kérdezte mily bért kapok ezért stb.

Az egyszerű szerkezetű, régi zárt hamar kinyitottam.

— Ez szép »mondá az öreg ur meglepődten« most bele teszem bankjegyeimet s aztán haza mehetünk; Vasasra nem kell önnek várni, jöjjön.

— Kérem uram mondám én, a kasszát nem szabad így nyitva hagynunk. Ekkor hallottam, hogy Kovács nyávogott, újból egy eszmém támadt: »Mondja meg legalább az éjjeli őrnök, hogy az éjjel jól vigyázzon.« — Igaza van, válaszolt az igazgató, amint látom éppen itt jön. Barátom! Hallja! az éjjeli őr után kiáltott, megmagyarázta neki a tényállást s jó borraivalót ígért, ha jól fog vigyázni.

— Egy pillanatra, mondám, midőn az igazgató beakarta zárni az ajtót, egy szerszámot ott felejtettem. egy másodperc alatt a kasszánál termettem s gyorsan zsebembe csuszattam a bankjegy csomót — »így, nos, most már minden rendben van.« Udvariasan köszöntem s elváltunk egymástól. Pár perc múlva mellettem volt Kovács s egy fél óra múlva az éjjeli vonattal Budapestre utaztunk. Az egész dologból azonban semmi sem jutott a közönség tudomására. Az öreg ur bizonyosan szégyelte a dolgot elbeszélni; különben is elég gazdag volt ahhoz, hogy a veszteséget elviselhesse.

retlenei, mindenki tudja, hogy a törvényszéki vádlottak erre az »ismeretlen«-re hivatkoznak, ha valamit tagadnak. Kik azok a gyászvitézek, akik a leveleket irták? A miniszterelnök Blaskovicsra célzott. Kötelessége megmondani, honnan jutott kezébe a levél? Mert az a levél, az ő központi irodájukból származik. Tehát inkorrekt módon kellett kezébe jutni, talán utközben nyitattott fel, a mint itt tegnap már megjegyezték.

Elnök: Figyelmezteti szónokot, hogy egy egész szolgálati ágra ne mondjon ilyen vádat.

Rakovszky: Követeli, mondja meg a miniszterelnök honnan vette a levelet?

Blaskovics Ferencz: A miniszterelnök tegnapi kérdésére, hogy ő nemzeti párti létére hogyan támogathatta a néppártot: kérdi, hogy lehetséges, hogy a kormány párt támogatta Ábrányit, a Kossuthpártot. (Nagy zaj a Kossuthpárton, Hol? Mondja meg? Gyanúsít!)

Elnök: Figyelmezteti Blaskovicsot, hogy személyes kérdésben kért szót.

Csak azért hozta fel, mert Európában mindenütt két párt, mely egymáshoz közelebb élt, mint egy harmadik párthoz, támogatja egymást. Kifejti ezután, hogy évek óta küzd a mai viszonyok ellen, a nép érdekében küzd. A nemzeti és a néppárti is a kisiparosok érdekében küzd, programjuk nagy része közös, (Gyönyörű zaj jobbról) azért tette, hogy támogatta a néppártot ezekben a programpontokban. Éppen azért kívánja, tegye le leveleit a Ház asztalára, ninc. kifogása ellene. Végül jogosan kéri, hogy jutott a levél a miniszterelnök kezébe.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Már tegnap elmondta, hogy számtalan névtelen levél kíséretében több oly levél érkezett hozzá, mint a jelenlegi. Beismeri, hogy az ilyen névtelen levelek kíséretében beküldött levelek nem szoktak mindig gyakoroltatni. (Derűtlenség a néppárton.) Nem tartja szükségesnek, hogy itt felolvassa a leveleket, mert a kérdéses levélre vonatkozólag lényegileg Blaskovics is ugyanazt mondta, amit ő. Ismétli, hogy az ilyen kétségtelenül nem helyes uton (Nagy zaj a balon. Aha! Beismeri) beküldött levélnek felolvasását nem tartja szükségesnek.

Öt perc szünet.

Szünet után **Pulszky** végig beszélt az ülés hátralevő részét, de biz ez csak üres szalmacséplés volt, minden tartalom nélkül.

Az ülés ezután véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Január 24. A nagyváradai kath. kör matinéja.
 » 24. Ingyenes népszerű felolvasás a polgári iskolában. Tartja dr. Türr Lajos.
 » 24. A biharmegyei takarékpénztár közgyűlése délelőtt 9 órakor.
 » 24. A »Polgári Takarékpénztár« közgyűlése.
 » 30. A Berettyó vízszabályozó társulat közgyűlése délelőtt fél 10 órakor.
 » 31. A biharmegyei kereskedelmi bank közgyűlése délelőtt 9 órakor.
 » 31. A Szigligeti Társaság matinéja.
 Február 10. A »Szabadság« sajtópere.
 » 17. Bittner Ferencz sajtópere Szügyi József ellen.
 » 24. A hírlapírók hangversenye a Sas-ban.

* **A táblai tanácselnöki szék betöltése.** A néhai **Jelenffy Kornél** halálával megüresedett kir. tábla tanácselnöki állást, mint Budapestről írják, közelebb be fogják tölteni. Ez annál kívánatosabb, mert a nagyvárad kir. tábla bírói kara úgy is bőven el van látva feldolgozandó ügyekkel s a tanácselnöki szék gyors betöltése az ügyek menetét nagyban elősegítené. **Ritoók Zsigmond** táblai elnök a vezetéssel és a polgári tanács elnökségével egészen el van foglalva. Fővárosi tudósítónk értesülése szerint a tanácselnöki állás betöltésére nézve még nem határoztak az igazságügyi miniszteriumban, de a kombi-

nációba vett egyének között a legelső sorban **Sólyom-Fekete Ferencz** dévai kir. törvényszéki elnököt emlegetik a diszes állásra s így kineveztetése a legvalószínűbb. **Sólyom-Fekete Ferencz** különben igen elismert egyén a magasabb igazságügyi körökben s **Ritoók Zsigmond** elnökké kineveztetése alkalmából már komolyan foglalkoztak azzal, hogy a nagyvárad kir. tábla tanácselnökévé kinevezzék. **Sólyom-Fekete Ferencz** kineveztetése igen szerencsés választás volna, mert ez által kir. Táblánk az ország egyik legkiválóbb jogászat nyerné a tanács elnöki székbe.

* **Uj királyi tanácsos.** Király ő Felsége **Salamon József** baranyavármegyei tanfelügyelőnek, a tanügy terén tett jeles szolgálatai elismerésül, a királyi tanácsosi címet adományozta.

* **Lemondott elnök.** Mint értesülünk, **Vári Szabó Béla** a nagyvárad 48-as párt elnöke, azon okból, mert a városi közgyűlésen az ő bizottsági taggá való megválasztása ellen szavazott a párt néhány tagja, beadta az elnökségről való lemondását. A párt tekintve, hogy ily buzgó elnököt, ki érdekeit oly hiven s a közönség teljes meglegedésére szolgálta, e lemondást nem fogadja el, hanem e helyett bizalmat fog szavazni. Ily módon talán megmarasztható lesz az elnöki széken, a párt férfainak, őszinte öröme.

* **A kiállítás epilógja.** **Darányi Ignác** földmívelési minisztertől a következő levél érkezett **Beöthy László** Biharmegye és Nagyvárad főispánjához:

Méltóságos főispán ur!

Az ezredéves országos kiállítás sikerének biztosítása érdekében kifejtett hazafias tevékenységéért és szíves közreműködéséért őszinte köszönetemet és elismerésemet nyilvánítom.

Fogadja Méltóságod tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapestben, 1896. évi december hó 31-én.

Darányi s. k.

földmívelésügyi miniszter.

A földmívelésügyi miniszter hasonló tartalmu köszönő levelet küldött Nagyvárad város közönségéhez is a kiállításon való buzgó közreműködéséért.

* **Köszönet dr. Sipos Árpádnak.** A szőlőbirtokosság általános érzelmének lett kifejezés adva akkor, amidőn dr. **Sipos Árpád** hegyközségi elnöknek áldásos működéséért a napokban tartott hegyi választmányi ülésen egyhangulag köszönetet szavaztak. A »Borászati Lapok« hasábjain megjelent, lapunkban is reprodukált cikkének is nagy része van ebben, mely kiváló szakértelemnek volt megírva s általános érdeklődést keltett a felsőbb körökben. A gyűlésről szóló referadánkból, amidőn e kimaradt részt, utólag közöljük, mi is őszintén járulunk a szőlőbirtokosság eme határozatához.

* **Temetés.** Élesden tegnap nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra **Reteszár János** postamester nejének hült tetemeit. A gyászház udvarát megtöltötte a résztvevő nagy közönség; Élesd és a környék előkelőségén kívül a polgárság is tömegesen volt jelen. A koszorúkkal borított koporsó felett **Makay Károly** ev. ref. lelkész megható gyászbeszédet és imát mondott s érzékenyen elbucszaltatta az elhunyt jó nőt családjától és a rokonától. — A szebbnél szebb koszorúk feliratait a következők voltak.

Szeretett nejének — Bánatos férje. — Felejthetetlen jó leányknak. — Bánatos szülei. — Édes jó anyáknak — Laczika és Klárka, szeretett jó testvérek — Károly. — Kedves Veronka hugomnak — nagybátyja, Gábor. Utolsó üdvözlétül szerető nagybátyád szere-

retett sógornémnak — Izsák szeretett jó Veronkánknak, Szaboles, Ilonka és gyermekeik. Szerető jó sógornőknak **Reödiger Lajos** és családja. — Szeretett jó Veronkánknak, Mütter Ferencz és családja — a jó rokonok — a Szőke család. — Szeretett jó Veronkánknak Wesseleányi család. — Szeretett jelétül, **Elő János** és családja. — Őszinte részvéte jelétül a **Julier** család. — Szeretett jó keresztanyjának **Kálmánka**. — Szeretett jelétül **Jánosbázi János** és neje. Utolsó üdvözlétül **Péchy Kornél**. — A díszes temetést **Görmán Károly** »Kegyelet« temetkezési intézete rendezte.

* **Éremgyűjtemény Nagyváradon.** **Füredi Róbert** régiséggyűjtő rendkívül érdekes éremgyűjteményével Nagyváradra érkezett s a gyűjteményt pár nap mulva ki fogja állítani. Előzőleg már Aradon, Temesvárott bemutatta a ritka érmeiket s elismerést aratott azzal.

* **Eladott beteg sertések.** Egyik Nagyváradhoz tartozó telepen egyik kereskedő czég 120 darab sertést hizlalt, de az állatok között kiütött a járvány. A rendőrkapitányi hivatalhoz feljelentették az esetet, azzal, hogy az illető czég a fertőzött állatok közül sokat elad egyes nagyvárad henteseknek és a tanyán levő cseledeknek. A kapitányi hivatal azonnal megindította a vizsgálatot, de mire a helyszínén megjelent a rendőrség, egy darab sertés sem volt a telepen. A 120 darab sertésből 80 drb. részint elhullott, részben pedig eladták. A többi 40 darabot pedig a telepen leölték és a húst Budapestre szállították értékesítés végett. A főkapitány azonnali táviratilag kérte a felküldött hus megvizsgálását s egyidejűleg jelentést tett a földmívelésügyi miniszternek. A további vizsgálatot folytatja a rendőrség.

* **Alamizsnás szent János ünnepe.** Holnap lesz alamizsnás szent János ünnepe a budavári Mátyás-templomban, ahol a szent férfi jobb lábát őrzik. Alamizsnás szent János Ciprus szigetén született s Alexandria püspöke volt. Rendkívül jótékony szíve lévén, szétosztogatta mindenét a szegények közt s innét kapta »alamizsnás« mellék nevet is. Csontjait a török szultán ajándékozta Mátyás királynak, a ki egy kis kápolnát építtetett számára Budán. A török hódoltság alatt a csontok Pozsonyba kerültek s csak Budának a töröktől való visszafoglalása után jutottak vissza a csontok, illetve akkor már csak a jobb láb. Akkor helyezték a Mátyás-templomba, ahol mai napig is van.

* **A vendéglősök mozgalma.** A »Vendéglősök Lapja« hosszabb cikket bocsátott ki külön lenyomatban olvasóihoz, a melyben a vendéglősök helyzetét panaszolja s rámutat a bajokra, a melyek a kellő törvényes intézkedés hiányából a közönséget is sújtják. Indítványozza 1. a regále és a regalebérlet megszüntetését. 2. a bor s különösen a sörfogyasztási adó leszállítását. 3. Az italmérséki jog díjának mérséklését. 4. A pálinkamérések megszorítását. 5. A palackozott sör- és kórkereskedés szabályozását. 6. A műborkészítés megakadályozását. 7. A záróra egyenlősítését. Mivel a kongressusoktól nem vár semmit, szavazólapokat küld szét, hogy akik helyeslik ezeket a pontokat, küldjék be a lapokat. Ennek az alapján megfelelő törvény alkotása végett kérvényt adnak be a képviselőházhoz.

* **Mennyit fizetnek a katonák élelmezéséért.** A honvédelmi miniszter körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, a melyben meghatározza a közös hadsereg és honvéd legénység részére, átvonulások alkalmával, a szállást adók által kiszolgált étkezés díját. E szerint az 1897. évben a tiszántuli kerületben egy katona egy napi (déli) étkezését 18 krban állapítja meg.

* **Uzó szántóföldek.** Kantonban és a mennyei birodalom más helyein a tulnépesebb arra kényszerítette a lakosság egy részét, hogy állandóan a vizen tartózkodjék. Ezenkívül Kinában még másképpen is értékesítik a vizek felületét. Áprilisban 3—4 méter hosszú bambusznádszálakat kötnek össze olyanformán, hogy egy-egy kis rud között egy kis házag marad. Erre a tutajszerű, körülbelül két méter

széles alkotmányra egy réteg rizszalmát, majd ismét iszapréteget borítanak. A tutajt nyugodt helyen kisötik, mire annak felületén csakhamar egy ehető futónövény fejlődik ki. Hasonló módon rizst is természetesen az ilyen tutajokon, amelyek a rizs 60—100 nap alatt megérik. Száraz idő, vagy nagy áradás nem árthat a sajátszerű uszó szántóföldeknek.

*** Emléksorok a czilinder felől.** Egy leleményes párisi zszurnaliszta valóságos anketet hívott össze nevezetes írók, művészek és más befolyásos egyénekből, hogy nyilatkozzanak a czilinder felől.

A Z o l a Emil véleménye így hangzik:

„Midőn még fiatal és nagy ember voltam, tele lyrai romantikával, a tarkaszínű jelvényt és a széles tollforgós nemez kalapot élénken sajnáltam. Ma nem sóvárgok ilyenek után, miért is az egyik neveléses dolgot a másikért becserélni? Átengedem a töltdiszról való álmódóztatást az ifjúságnak, hogy ezzel kedvessé tegye magát. Biztosak lehetnek a felől, hogy minden dolog ide lyukad ki.»

Jules L e m a i t r e így ír a czilinderről:

„A czilinder nemtelen holmi, mint az egész mai öltözék. Természetesen a férfiakét érte alatta.» Henri de R e g n i e r így vélekedik:

„A modern uri öltözék, mely lényegileg czilinderből, frakkból és a becsületrendből áll, mindenestre utalatos és én mindennemű változtatásra ráállanék, mely bizonyos tetszetőséget kölcsönözne annak az ember szemében, feltéve, ha semmit sem kellene a régi világból hozzácsenni, kivéve talán a szemüveget, melyre nekünk szükségünk van s melyre a sarjadékaik talán még korábban rászorulnak.»

Jules C l a r e t i e így szól:

„A czilinder határozottan csunya, kényelmetlen és főfájást okoz. Az a művész, aki ezt, valamint az egész férfi viseletet meg tudná változtatni, nagyon megérdemelné érte az 1900-diki kiállítási nagyermet.»

Rövid, de annál kéréhetlenebb a M a l e r m é véleménye, mely így hangzik:

„A czilinder jelenti a világ végének közeledtét.»

A czilinderre tehát a nagy szellemek csaknem unisono kimondták a halálos verdiktet. S a czilinder azért mégis él!

*** Tudnivaló.** Ujabb kísérletek kiderítették, hogy a kávéban rejlő koffein a testi erőt fokozza, míg a theában tartalmazott étherolajok izgatólag, serkentőleg hatnak a szellemi működésekre, az izomerőt azonban a legtöbb esetben csökkentik. Ezek szerint a theát általános izgató szernek lehet tekinteni és eléje helyezni mind ama gyógyszereknek, melyek az idegrendszernek csak egy meghatározott és szorosan határolt területére képesek határt gyakorolni.

*** Praktikus orvos.** A beteg asszony: Doktor ur, ön azt mondta nekem, hogy nyujtsam ki anyelvemet. Most már tíz percze, hogy kinyujtotta és ön még csak meg sem nézte.

Az orvos: Nincs is rá szükség. Csak nyugodtan akartam a receptet megírni.

*** Zsarolás.** A lapokban meghurczolt szerkesztő, Kompolthy Tivadar egy rektifikáló nyilatkozatot küldött be a pesti újságoknak, melyben kijelenti, hogy az a vád, amelylyel Vadnai Béla ügyvéd ur illeti, merőben alaptalan. Hogy Vadnai ellen polemiait nem folytatt, annak a felesége családja iránt mindig tanúsított nagyrabecsülése az oka, a kilenczvenöt forintot pedig a felesége családja önként, kéretlenül fizette vissza. Végül kijelenti, hogy Vadnai támadását a büntető törvényszék utján fogja megtorolni.

*** Meilhan asszony és az ő négyszáz macskája.** Négyszáz voltak ök, a nyávogó, karmoló, illetlen, de azért aranyos kis cziczusok, akik a Meilhan asszony családját képezték, s azokat a jó asszonyság egy-egy frankért vásárolt össze az utca-gyerekektől. Mert Meilhan asszony hitt a lélek-vándorlásban és szentül meg volt győződve, hogy mindenik macskájában egy elkárhozott, bűnös lélek lakozik. Elhatározta tehát, hogy ezen a téren a tudományos kutatásokat tesz és alaposan tanulmányozta is az ő négyszáz cziczájának a lelkiállapotát. Azonban a tudományból nem igen lehet megélni, s minthogy Meilhan asszonynak ennie is kellett, eltekintve attól a nagy mennyiségű tejtől és tejföltől, ami a négyszázaknak

reggelenkint kijárt, a derék asszonyság váltóhamisításra adta fejét. Be is csukták érte, de mindjárt az első napon nagy baj történt. Négyszáz macska bizony dalolva ment urnője után a börtönbe és fülrepsző nyávogással, visítással iparkodott ajtón, ablakon, lyukon keresztül a kis ezellába jutni. A börtönőrök azonban, akiknek semmi érzékük sem volt a lélek-vándorlás iránt, könyörtelenül szétkergették a négyszázak visító hadát és most elszéledve, árván bolyonganak Páris — háztetőin az elkárhozott lelkű cziczák . . .

*** Lefőzte.** Az ur: Hány éves kisasszony, hogyha szabad kérdeznem?

A kisasszony: Huszonnyolcz éves.

Az ur: Igazán? Pedig nem látszik ilyen idősnek.

A kisasszony: Sőt még ennél is idősebb vagyok.

*** Sikkasztó kassza-tündér.** Matelko Mária kassza-tündér egy hóval ezelőtt Debreczenből Nagyváradra jött, hol egyik elsőrendű kávéházban kapott alkalmazást. A szép kassza-tündérnek pazar költségeit imádói nem tudták fedezni s miután egy-két váradit urat a tönk szélére juttatott, hogy fényűzését folytathassa, sikkasztásra vetemedett. Gazdájától ellopott 200 frtot s megszökött. A nagyváradit rendőrség most értesítette a debreczeni rendőrséget a szökevényről s kéri, ha netalán Debreczenben tartózkodnék, tartóztassák le. Így írja le a kassza-tündér történetét egyik debreczeni lap.

*** Elfogott rablógyilkos.** A Bécsben tartóztatott Doleschall Ferdinánd lelkiismeretét, kit Stäger Mária nevű öregasszony meggyilkolásával vádolnak, úgy látszik, még egy hasonló büntény terheli. Mult év február hetedikén Rudolfsheimban egy Fränkl Mari nevű 71 éves agnőt gyilkoltak meg, aki egy fekete börtárcaiban szokta magánál hordani csekély készpénzt és ezt a börtárcazt, melyet most Doleschallnál találtak meg, a meggyilkolt unokája fölismerete. — Doleschall holmijai közt ma egy aranyba foglalt fehér keresztet is leltek, melyről szintén megállapították, hogy Fränkl Mária tulajdonát képezte. Ugyancsak Fränkl Mária lakásán, amikor a gyilkosság ügyében vizsgálat folyt, egy csomagban fügekávára és konyakra akadtak, mely azelőtt nem volt a meggyilkolt birtokában. Most rájöttek, hogy Doleschall a gyilkosság elkövetése idején konyakkal és fügekávával házalt. — Doleschall, ki daczára a lesújtó bizonyítékoknak, vallomást tenni nem akart, mint levelezőnk táviratozza, ma átadták az országos törvényszéknek.

Doleschall tisztességes családból származik. Atyja egy gyárüzletnek a főhivatalnok és sokat fordított fia nevelésére. De ez mindig csak bűt, bajt okozott szüleinek. Nagyon könnyelmű volt. Három gymn. osztályt nagy nehezen elvégzett, de aztán nem birt tovább jutni. Atyja ezután szülővárosába, Trebitschbe adta egy kereskedőhöz tanoncznak. Ott sem javult meg. 1895. októberben ismét visszatért Bécsbe. Itt ideiglenesen foglalkozást talált, de már a mult év tavaszán ellopta háziasszonyának az ébresztő óráját, amiért aztán egy heti fogságra ítélték. Ezután a Landwehrhez kellett bevonulnia, Ott 14 hetet töltött s f. év júliusától kezdve foglalkozás nélkül volt.

*** Szórakozottság.** Az orvos: Operálni fogjuk önt a klinikán.

A beteg (tanár): Magamnak kell oda elmennem?

*** Aranylakodalom.** Ritka szép ünnepély folyt le Szamosújvárt egy ottani kolozsmezei előkelő nagybirtokos házában. Id. Duha Bálint ünnepelte arany lakodalomát. A kiváló férfit most is a legjobb egészségnek örvendő és tevékeny részt vesz a közügyekben is s a vármege előtt köztisztelőben álló, széles körre terjedő szép családja, rokonai és jó barátai körében folyt le a mintaszerű házaspár boldog házasságának felszázados jubileuma. Az ünnepély házi istentisztelettel vette kezdetét, hol Bárány László főplébános az igazi érzés meleg hangján kért áldást az ünnepelt család életére. A nagyszámú gyermekek, unokák, rokonok és barátok üdvözölték ezután az ünnepelt házaspárt s a gyermekek ányujtották szeretetük jeléül

értékes ajándékait. Táviratilag számosan küldtek üdvözlőt. A ritka szép ünnepélyt gazdag banket fejezte be, mely után táncz következett reggeli 4 óráig.

*** A házasságközvetítőnél.** A házasságjelölt: Nem tetszik nekem az a hölgy, a kinek ön tegnap bemutatott. A jobbik szeme sanda.

A közvetítő: Olyant parancsol talán, a kinek a balszeme kancsal?

*** Egy apa bérnyilkossága.** Szanád torontálmegyei községben — mint Nagybecskerekéről írják — kegyetlen bérnyilkosság történt. Egy javakorbelti gazdaember, Fregházki Mladen nem rég másodsorú nősült, egy szemrevaló menyecskét hozva a házhoz, aki azonban rossz szemmel nézte a legénykorban lévő mostoha fiát s folyton az ellen ingerelte az urát. Az öreg hajtott a felesége szavára s elhatározta, hogy a fiát eltéti láb alól. Felbérelte Györgye András valkányi oláht, aki negyvenöt forintért meggyilkolta a szerencsétlen fiut. A gyilkost, Fregházkit és feleségét a csendőrök letartóztatták.

*** Lopás.** Tonk Emil Kossuth-utczai kereskedő boltjából tegnap Pancsu Mihály egy tömött zsák gyapjút ellopott. Azonban a szemfüles alkalmazottak fülön csípték és rövidesen beexpediálták a városi rendőrkapitányi hivatalhoz a jömadarat. Átadták az ügyésznek.

*** Értesítés.** A »Polgári takarékos és segélyszövetkezetnél« a befizetések holnap vasárnap délelőtt — tekintettel a Polgári takarékpénztár közgyűlésére — 1/9—10 óráig fogadtatnak el.

*** Elfogott szökevény.** Megirtuk a napokban, hogy a nagyváradit helyőrség egy bakája megszökött, — mint értesülünk — tegnap már visszahozták a szökevényt. Egy békésmegyei falu határán fogták el s legközelebb megülik a szerencsétlen legény fölött a törvényt.

*** Czirkusz.** A lovardában ma a Grenetia család új mutatványokat fog produkálni; a többek között egy nő két személyt fog a lovarda fedélzete alatt fogai között tartani. Mivel a czirkuszban a mai és holnapi előadások az utolsók lesznek, t. olvasóink figyelmét felhívjuk ezen utolsó rendkívüli előadásokra. Szerdán lesz az ujonnan szerződött Union lovarda társulatnak bemutatkozó estélye, mely társulatot Volpi 30 napra szerződött s áll 26 ló és 32 személyből, továbbá egy 8 tagu ballethól.

Testvérek párbaja.

— Saját tudósítónktól. —

Miskolcz, jan. 21.

Szomorú diagnózisa egy vidéki városka beg társadalmi életének — a párbaj, mely — mint miskolczi tudósítónk írja, — oly vehemén lépett fel, hogy alig múlik el egy hét is párbaj nélkül.

A ragályos betegség szimptomái behatolnak a családi tűzhely környezők közzé — erre példa egy tegnapi eset. Tudósítónk legcompetensebb forrásból vett értesülése szerint — két testvér állott egymással szemközt, pisztolylyal kezökben, hogy valamelyikük megszabaduljon a másikatól. A mikor a két testvér lövésre készen izgatottan állt kijelölt helyén a borzasztó tett elkövetése előtt, meghalt apjuk szelleme, mintha kibékülésre bírta volna a két czivakodó testvért, a segédek nagy meglepetésére egymás nyakába borultak és mintegy varázsütésre eldobták fegyvereiket és hangosan zokogni kezdtek; a felek segédei eme lélekemelő fordulatán a dolognak a meglepetéstől szólni sem tudtak; a várt vér helyett csak a könnyük folytak.

Az eset előzményei kevésbé romantikusak, inkább a pénzvagy démona képezi az eset főrugóját.

Két testvér egyenlő irányban részesült a végrendeletileg rájuk hagyott vagyonból. Az idősebb testvér határt nem ismert kapzsisággal

azt kívánta, hogy öcsese a saját részét adja neki megörzés végett. Amit a fiatalabb testvér nem teljesített. A mikor pedig az ifjabb testvér barátai körében élénk érdeklődést keltve tárgyalta bátyjának vakmerő kívánságát, felbőszült bátyja ezért, öt nehányszor arczul csapta. Ezek az intermezzók okozták a párbajt, melyet csak egy jó szellem akadályozott meg.

Ugy a segédek, mint maguk a testvérek titkolják az egész eseményt; a testvérek nyugodt lélekkel járnak-kelnek, nem sejtve, hogy a beavatottakon kívül — kik hallgatásra köteleztettek — tudja még más is a minden ízében páratlan esetet. (V—A.)

TANÜGY.

Érettségi vizsgálatok a felső kereskedelmi iskolában. Nátalussy Kornél főigazgató miniszteri biztos, továbbá Széchenyi Jenő és Huzella Gyula felügyelete alatt, tegnap érettségi vizsgálatot tartottak a felső kereskedelmi iskolában. Összesen 8 vizsgázó jelentkezett, kik közül négy csak egyes tantárgyakból tett javító vizsgálatot s valamennyien éretteknek nyilvánítottak.

IRODALOM.

— **A Szigligeti társaság tagjaihoz.** Felkérem mindazokat a t. tagokat, a kiknek a Szigligeti-társaság taggyűjtő-íveket küldött, sziveskedjenek azt mielőbb czímemre (Uri-utca 702. sz.) hozzám juttatni. Láng József pénztáros.

S P O R T.

Vadászat a Fácánosban. A nagyváradi I. szert. püspökség tufajdonában levő Fácánosban tegnapelőtt nagy vadászatot rendezett Schlauch Nándor jószágkormányzó, melyen jelen voltak: Beöthy László főispán, Schlauch Nándor jószágkormányzó, Szunyogh Péter alispán, Balázsházy Ber-alan nagybirtokos, Markovits Kálmán, Markovits Antal, Des Echerolles-Kruspér Sándor nagybirtokosok, Oszterlam Ármir kir. erdőfelügyelő, Rádl Ödön és Kiss Elek ügyvédek, Papp János városi tanácsos, Papp Miklós pénzügyigazgató, Géczy Lajos urad. főtiszt, Kovács Béla urad. főügyész, Hanzély István erdőmester, Bérczy Imre főszolgabíró, ifj. Rimler Károly főkapitány, Hoffmann Henrik urad. ispán, Ferencsik Ödön erdész stb. — A vadászat pompás hangulatban, kitűnően sikerült s a vaddus Fácánosban vígan ropogott a puska a tapsifületek veszedelmére. Terítékre került 74 nyul és 16 fácán.

MULATSÁG.

A jogász kolon-bál rendezése ez uton kéri mindazokat, a kik tévedésből mindeztideig meghívót nem kaptak volna, de erre igényt tartanak, hogy ennek pótlása végett forduljanak a rendezőség b á r m e l y t a g j á h o z, a kik mindannyian a legnagyobb készséggel állanak a közönség rendelkezésére. Báli belépő-jegyek különben máttól fogva előre is válthatók P o d h r a s z k y Rezső pénztárnoknál, továbbá R ó t h M. utóda, F a r k a s József és K u n c z József és társa üzleteiben.

Tiszti hangverseny estély. A csarnok disztermében a helybeli helyőrség tisztikara, ma este szigoruan zártkörű hangverseny estélyt rendezel, mely tánczestély lesz egybekötve. Külön meghívók voltak az estélyre kibocsátva, melynek előmutatása megkívántatik.

Felolvasó-estély a várad-velencei népkörben. A várad-velencei népkörben, a mulatni óhajtó közönség öröme, ma ismét lesz

egy felolvasással egybekötött tánczestély. A felolvasások érdekes voltáról biztosítékot nyújt a két jeles és közkedvelt felolvasó: S z m e t k a L. Ödön prem. r. tanár és dr. B o d o r Károly orvos. A mulatság fél 8 órakor kezdődik s a népkör helyiségében lesz megtartva. Belépti-díj személyenként 50 krajczár.

Érdekes hangverseny volt Nagyszalontán január 17., 19. és 20. napjain a gymnasium tornatermében három estén át, melyet Fülöp Alfréd budapesti zenetanár s a budapesti színház zenekara rendezett Fülöp Róza operacékesnő és Ligethy Jenő akadémiai végzett drámai színész által. A társaság csupán egy estén szándékozott hangversenyezni, de a közönség, mely a társaság hangversenyén részt vett, mindent elkövetett, hogy még két előadásban gyönyörködhessek. Fülöp Róza k. a. egészen elragadta a közönséget, főképp Ördög Róbert kegyelmi áriájával és La Traviata operának nagy áriájával, melyekre élénken fog visszaemlékezni sokáig a közönség. Fülöp Alfréd ur saját szerzeményeit hegedűn oly kedvesen adta elő, hogy a közönség folyton szerette volna hallani játékát. Ligethy Jenő drámai szavallataival, főképp a »K e w l á r i b u c s u« és a »G ó l y á h o z« cz. költemény szavallatával ragadta el a közönséget, hogy a tapsoknak vége-hossza nem volt. Most a kiváló művészi trias Nagyváradra rándul át hangversenyezni a szalontaiak szerencse kívánatai közt.

Farsangi naptár.

- Január 23. A tisztikar zeneestélye a Kereskedelmi Csarnokban.
 » 24. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
 » 27. Jogász Colon-bál a Zöldfában.
 » 30. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.
 » 31. A 48-as Népkör bálja a Zöldfában.
 Február 2. A román ifjak hangversenye és tánczestélye a Sasban.
 » 6. A Réti Népkör bálja a Zöldfában.
 » 27. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.

Igazságszolgáltatás.

Broulik az opera ellen.

A budapesti kir. törvényszék főlebbeszési tanácsa ma döntött ebben a pörben, amelyet Broulik Ferencz tenorista indított a Magyar Királyi Opera ellen.

Az opera igazgatósága a múlt esztendő július hónapjában hirtelen fő bontotta a Broulikkal kötött szerződését s megszüntette a fizetését is. Tette pedig ezt azért, mert a tenorista nem akart föllépni a Rajna kincses-ben, amelyben a Lage szerepét kellett volna énekelnie. A mint Broulik erről a határozatról értesült, az V. kerületi járásbírósnál tizezer forint s járulékairejéig keresetet indított az opera ellen. Elmondta, hogy az orvosai tiltották meg neki, hogy az nap énekeljen, mert gégehurutja volt. Tehát nem makaeszkodott, nem szegült ellene az igazgatóságnak s így ennek nem állott jogában a szerződést fölbontani. Ez okból kérte a bíróságot, hogy ítélje meg neki a szerződése értelmében 1896. szeptember 1-től 1897. május 17-ig járó fizetését, vagyis kerek tizezer forintot.

A járásbíró, mint annak idején apróra irtuk, kihallgatta Káldy Gyula igazgatót, Alszeghy Kálmán főrendezőt, a kik azt vallották, hogy Broulik merő daczból nem akart föllépni, mert nem kapta meg azt a 350 forintot, amelyet külön honoráriumméppen ígértek neki. Perotti helyettesítéséért.

Érdekes volt az orvosok vallomása. Az opera orvosai azt mondták, hogy semmi elváltozást nem láttak a tenorista gégejében, míg a Broulik orvosai akut hurutot konstatáltak. A járásbíró mindezek után Broulikot keresetével elutasította s 123 forint költség megfizetésére is kötelezte. Az ítélet ellen Broulik főlebbezett, de a főlebbeszési tanács, a melyben Bartho-deiszky Emil bíró elnökölt, jóváhagyta az első bíróság ítéletét. A megokolás azt mondja, hogy az opera szabályzata kiegészítő része a szerző-

désnek, a szabályzat 86-ik szakasza pedig azt mondja, hogy az az operai tag, aki az engedelmességet megtagadja, nem csak pénzbüntetéssel sújtható, hanem el is bocsátható. Igaz, hogy a fölperes betegnek jelentette magát, de a szabályzat 26. szakasza értelmében a bejelentett betegség csak akkor veendő megokolásnak, ha a magánorvos bizonyítványát a színházi orvos vidimálja.

REGENY-CSARNOK.

Jón, rosszon túl.

(Uri morál.)

15

HERBERT M. után Dr. MARGITAI.

— Azt elhiszem — kivált az ön utjain, — vág közbe Johanna a tréfa gyöngéd árnyalatával. — Ön azt hitte, az egoizmus a helyes, azért álmatlanok éjszakái, azért sötét tekintete. Én korán megtanultam gondolkozni, mert még mint gyermekleány, oly rettenetes dolgot éltem át, amely kevésbé ideges és fejlett leányt is megrendített volna. Tudja, hogy korán haltak el szegény szüleim s hogy egyik néném nevelt több szigorúsággal, mint szeretettel, minden érzék nélkül szeretetre sóvárgó természetem iránt. Annyira magamra voltam hagyatva a nénémnél, hogy csaknem kedélybeteg lettem. Ekkor jöttek az orvosok erre a gondolatra, hogy fiatal társaságra van szükségem s így szereztek számomra egy svájci kisasszonyt, félig társalkodónő, félig nevelőnő minőségben egy bájos, eleven csudaszép teremtet. Most tehát volt barátom, de mily szenvedélyesen szerettem őt! Ő volt nekem az egész világ; minden ami örömet szerzett, tőle jött. Eleven szellemű, nagyon jó teremtés volt, de egyuttal szenvedélyes — ábrándozó, phantasia és könnyen-hívó! Mindig valami mesebeli szerencsére várt s ez lett a veszte. Nénémmel rendszeren Meránban töltöttük a tavaszt, itt érte utól végzete is.

Johanna elhallgatott; halaványan s mereven nézett maga elé. Észre se vette vendégét, ki halotthalavány lón s göresösen kapaszkodott széke támlájába.

— Tíz esztendeje már, — folytatá Johanna reszkető hangon — épen ilyen gyönyörű tavasz volt. A mandula és magnóliafák, a rhododendronok teljes virágzásban ragyogtak. Szidónia soha se volt olyan boldog, mint akkor — én fájdalom legtöbbszörre beteg voltam, szobámra kárhóztatva — de Szidónia néném is kísérgette s így a sétányon valami fiatal gróffal ismerkedett meg. Gyönyörű szép, büszke ember lehetett s az asszonyok felett igazán várázshatalmat gyakorolt. Szidóniát teljesen elbolondította s jó szándékairól is meggyőzte. Egy napon sirva vetette magát karjaimba a szerencsétlen. El akar venni, Johanna! Istenem milyen boldogok leszünk! Ritkán szeretnek valakit oly őszintén, oly igazán, mint ezt az urimorál szerint élő gróft. Hanem kis idő múlva feszélyezni kezdte a gróft a leány őszintesége s szegényt a legegyszerűbben lerázta nyakáról azzal, hogy nem szereti. Nagyon kegyetlen ember lehetett, mert a lehető legridegebben adta tudtára. Hisz ő rá nézve ez nem tragédia volt, hanem valami természetes, sokszor átélt dolog.

Hanem szegény Szidónia ezt nem érthette meg s nem tudta tulélni. Egy napon nyomtalanul eltűnt s nem tért többé vissza. Fáklyákkal indultak el keresésére, még a gróf ur is kereste; volt hozzá lelke — s megtalálták egy sziklamélyedésben holtan, összezúzva. Soha, soha nem feledhetem azt a látványt, azt a napot! Így lett egy szép, fiatal, jó teremtés az önzés, a lelketlenség rettenes áldozata.

Ezóta tudom mi az önzés; utálatos, gyűlöletes kárhózatos bűn. Önző, boldogság csak más boldogságának romjain emelheti föl fejét. Nem, nem bizonyíthatja be senki, hogy az ut, melyet választék helytelen. Szeretet, részvét lemondás; ez az élet boldogsága!

Johanna mindjobban föllekesül eszménye védelmében; Divora világi önző evangéliumát hallgatva, még nagyobb tüzre gyulladt. — De Andy mély tompa sóhaja egyszerre fölébreszté az exaltáció álmából.

(Folyt. köv.)

TA VIRATOK.

Zichy János mandátuma.

Budapest, január 22. (Saját tud. táv.) A bíráló bizottság, végre határozott a gróf Zichy János mandátumára vonatkozólag. Mindenki óriási érdeklődés között várta az eredményt, persze a kormányparti férfiak biztosra vették, hogy az minden bizonynyal az ő előnyükre fog eldőlni.

Annál nagyobb volt a csalódásuk, mert a bíráló bizottság határozata szerint Zichy mandátuma egyhangúlag igazolva lett s így a reá fogott rágalmak teljesen alaptalanoknak bizonyultak.

Az eredmény széles körökben őszinte örömet keltett.

Goluchowszki a királynál.

Budapest, jan. 22. (Saját tud. táv.) A király ma Goluchowszki külügyminisztert hosszasan tartó kihallgatáson fogadta.

Chlumetzky ajándéka.

Bécs, január 22. (Saját tud. táv.) Ma Chlumetzky egy szép és nagy értéket képviselő arany csemettyűt kapott ajándékba, mit meghatott hangon köszönt meg. A köszönő beszédben sok igen fontos dolgról megemlékezett.

Egy bibornok halála.

Budapest, január 22. (Saj. tud. táv.) Rómából sürgönyzik, hogy ott ma Bianchi bibornok, a congregatio datária elnöke ma meghalt.

Goluchowszki itthon.

Bécs, január 22. (Saját tud. távir.) A külügyminiszter berlini utjából ma ide visszaérkezett.

Politikai párbaj.

Budapest, jan. 22. (Saját tud. táv.) Vadnay főispán ma provokáltatta Ivánka Oszkárt, az országházban tegnap tett csipős közbeszólásáért. Azonban, mint az előjelekből kitűnik, az ügyet minden bizonynyal békés uton elfogják intézni. A felek segédei nem jutottak még megállapodásra.

A Reichsrath felosztása.

Budapest, január 22. (Saját tudósít. táv.) A Reichsrathot ma délelőtt felosztatták. A felosztás nagy ceremóniával ment végbe s témérdeken voltak jelen.

Egy expedíció sorsa.

Budapest, jan. 22. (Saját tud. táv.) A szerencsétlenül járt Benin-expedíció sorsa felől a »Reutter Office« ezeket jelenti: Az angolok ezen expedíciója egészen fegyvertelenül indult utnak ajándékokat viendő Benin királya számára. Állott pedig 9 angolból és 250 teherhordó emberből. Valamennyiüket lemészárolták. Csak egy teherhordó és 2 sebesült angol menekült meg közülök. Ezeket a folyón feléle segélyükre küldött csapat mentette meg.

KÖZGAZDASÁG.

Uj népbank Biharmegyében.

Figyelemreméltó az a törekvés, melyet az utóbbi időben a nép saját érdekében kifejt. Nehezen bár, de mégis át kezdi törni az ósdi gondolkodásmód vastag ködburkát, a racionalis törekvés: finanziaális életében. Saját kebelében teremti meg a »tőkepenzest«, aki azonfelül, hogy szükségében olcsó segítség, az ezután járó hasznót is neki ajándékozza; vagyis más szóval: a nép zsebében marad a tőke, melyet élvez s a kamat is, mely a tőke használatából folyik.

Azonban a népbank alapítása és vezetése körül is kell, hogy egy-két önzetlen kéz fungáljon, mert anélkül a népbank eszméje is önérdékké alacsonyodhatik.

Örömmel vesszünk tudomást azon mozgalmról, melyben *Körös-Tarján* és vidéke egy ilyen — dícséretre nem szoruló részvénytársulattá szervezkedik, hogy majdan megszoruló embertársaikon és főleg önmagukon csekély áldozatok árán segíthessen.

„*Körös-Tarján vidéki népbank*“ nem sokára megtartja alakuló közgyűlését, mert már eddig is mintegy 600 (hatszáz) részvény van előjegyezve.

Beiratkozhatik minden polgártárs, aki az alakuló közgyűlés által meghatározott ideig 10 (tiz) krajczár heti befizetésre kötelezi magát; azután mint részvényes a népbank kedvezményeiben részesül.

Tagokat még mindig felvesznek dr. Kiss Dezső körorvos és Badzsy György r. k. plébános Körös-Tarjánban.

A **börze hivatalos definíciója** egyike most Németországban a legaktuálisabb kérdéseknek. A börzetörvény 1. §-a csak »börzéről« szól, de nem adja ennek meghatározását. Már pedig a börzét nem is lehet tisztán tárgyilagosan definiálni s a különböző proponált meghatározásoknak éppen az a bajuk, hogy származásuknak megfelelőleg tendenciózusak. A konzervatívok mást értenek börze alatt, mint a szociáldemokraták, a védvamosok mást, mint a szabadkereskedők. A börzéről számos definíció van forgalomban, melyet nem fogadhat el mindenki egyaránt. A német börzeankéten a következő definíciót proponálták: »A börze egy az állam által engedélyezett s állami felügyelet alatt álló intézménye községeknek vagy kereskedő-testületeknek, mely arra a célra szolgál, hogy a kereskedelmi forgalmat megkönnyítse s az általános gazdasági érdekeket fejlessze.« Ezt azonban nagy többséggel elvetették. Azért várták nagy érdeklődéssel, hogy melyik definíciót teszi majd magáévá a birodalmi kormány s melyiket fogja irányadóknak elismerni és hivatalos jelleggel felruházni. A most megjelent törvényhez kiadott végrehajtási rendelet végre a következő hivatalos magyarázatot nyújtja:

E meghatározási kísérletekkel szemben megjegyzendő, hogy annak a kérdésnek eldöntésére nézve, vajjon egy kereskedői egyesület »börzének« tartassék-e, kétségtelenül az ismertető jeleknek, minők például a kereskedők összefüveteleinek rendszeressége bizonyos időben ugyanazon a helyen, melyen az üzletek bizonyos, hallgatólagos megegyezés útján, vagy alapszabályailag megállapított szabályok szemmel tartása mellett kötetnek, vagy köthetők, egész sora jön tekintetbe, de a döntő momentum sem az egyesület jogi jellegében, sem az ármegállapítás módjában nem keresendő, hanem az összefüveteleknek gazdasági természetében rejlik s nevezetesen abban áll, hogy ez intézmények az *árképződésre való behatása a résztvevők szűkebb körén túl, egy távolabbi gazdasági terebélyre is kiterjed.*

Ez a hivatalos definíció tehát a börzét a legnagyobb mértékben *közintézménynek* teszi s mintegy megokolja az állam föltétlen *felügyeleti és beleszólási* jogát és köteleességét.

Mac Kinley bimetalizmusa. Mikor Mac Kinleyt az Amerikai Egyesült Államokelnökévé választották, aranyvaluta európai hívei ráfogták, hogy ő is aranyvalutát, holott programmbeszédében egyenesen bimetalista hitvallást

tett. Mióta megválasztották, lépésről-lépésre igyekezik megegyezni az európai aranymonometallisták kedvencz gondolatát. Első lépése az volt, hogy egy nemzetközi érem-konferencia összehívására nézve állapotott meg elvbarátival. Azután Wolcott szenátort, egy angazsált bimetalistát világ körütra küldi bimetalista agitáció céljából. Ujabbán meg azt a hírt hozta a táviró, hogy Sherman John amerikai szenátor Mac Kinleyvel való hosszabb tanácskozás után kijelentette, hogy Mac Kinley elnöksége alatt kész elvállalni az államtitkári állást. Az, hogy Shermant erre az állásra fölkérte Mac Kinley, ismét az új elnök bimetalista elvei mellett szól. A most 73 éves szenátor az, a kiról az 1890-es híres Windombillt Shermanbillnek nevezték el. A Shermanakta az államot arra kötelezte, hogy havonként 45 millió uncia ezüstöt vásároljon a piaci áron mindaddig, míg az ezüst az éremértékét (129 cent unciánként) el nem éri. Sherman ezzel a törvényvel az ezüst értékét akarta emelni. De az időpont nem jól volt megválasztva s a konjunkturák felbecsülése nélkül elrendelt ezüstvásárlás csakhamar kicsalta az amerikai kincstárból az aranyat s egy negyedév alatt az ezüst hanyatlása tartósan és rohamosan folytatódott. A Shermanaktát azután Cleveland nagy erőfeszítéssel szüntette meg 1893. végén. Sherman nagy szónok s az ezüst föltétlen híve. Angazsáltatása ujabb bizonyítéka annak, hogy Mac Kinleyt milyen ok nélkül vindikálták maguknak az európai aranymonometallisták.

Terménytőzsde.

Budapest, jan. 22.

B u z a	őszre, bácskai	435.
	őszre, északi	756.
	október-novemberre, bácskai	0—
	okt.-nov.-re északi	862.
R o z s	őszre bácskai	3.50
	őszre, északi	3.—
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai	5.60
	okt.-nov.-re, északi	5.34
R e p c z e	október-novemberre, bácskai	6.87
	okt.-nov.-re, északi	3.88
Bécs, jan. 22.		
B u z a	tiszai	8.85—0.—
	bánsági	8.46—0.—
	bácskai	8.62—0.—
	szokványáru őszre	0.—0.—
B u z a	szokványáru tavaszra	7.20—0.—
R o z s	tiszavidéki	3.95—0.—
	szokványáru őszre	6.25—0.—
	szokványáru tavaszra	6.25—0.—
T e n g e r i	magyar	6.41—0.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. jan. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122 —
Magyar koronajárdék	99.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123 25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97 50
Italmérési jog megváltási kötvény	100 75
Horvát-szlávon földtehermentesítési kötvény	98 25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	152 50
Tiszszabályozási é szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járadék papírban	101 60
Osztrák járadék ezüstben	101 75
Osztrák járadék aranyban	123 25
Tsztrák korona járadék	100 75
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	958.—
Magyar hitelbank részvény	414.25
Osztrák hitelintézeti részvény	375.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	864 25
20 frankos arany (Napoléondor)	9 51
Német birodalmi márka	58.71
London vista	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	117.—

Szerkesztői posta.

Már késő. Mig nem késő — fordítson a soron. Ne kezdjük a tetejénél építeni a házat, ilyen nagy problémába ne csapjunk a fejstét. A tegnapi hozott dolog ügyes volt. Az lesz helyes, ha így kezdi. Így beleszokik a pennája a könnyed mozgásba s nem sokára nem fog akadozni, mint a fenti című elégiában. Könnyed stylus, az életből kikapott jelenetek; ez kell a »tárczának.« Ha kívánja szóval, barátságosan bővebb kritikát és utmutatást adhatunk, mert más az írás — és más a hirlap írás.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A Biharmegyei takarékpénztár

ZÁRSZÁMADÁSAI

1896-ik évi december hó 31-én.

Mérleg-számla.

Tartozik.

Követel.

	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr
VAGYON:					TEHER:				
Pénztári készletek			93,508	16	Részvénytőke			400,000	—
Váltó-tárcza			1,314,492	16	Tartalék-alap			34,082	21
Jelzálogilag biztosított követelések . .			141,112	39	Nyugdíj-alap			7,083	19
Lombard-előlegek és kölcsönök			43,977	31	Törlesztéses kölcsönök ingatlanokra .			196,582	80
Értékpapírok és pénznemek			26,024	45	Takarékpénztári betétek			1,940,537	64
Ingatlanok			411,200	—	Hitelezők			25,283	92
Adósok:					Átmenő tételek			19,605	35
Bankári követelések:					Nyereség-egyenleg			50,886	37
Betétünk a Pesti m. ker. banknál	31,899	15							
Folyó számlai adósok	47,707	95							
„ „ fedezettel	564,139	91	611,847	86					
Lettár, teljesen leírva									
			2,674,061	48				2,674,061	48

Nyereség- és veszteség-számla.

Tartozik.

Követel.

	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr
VESZTESÉG:					NYERESÉG:				
Üzleti kiadások:					Nyereség áthozat az 1895. évből . .			2,546	20
Irodabér, perköltségek, illetékek, nyomtatványok, bélyegek, nyugdíj pótlék és egyéb költségek	7,408	24			Tiszta kamat jövedelem			54,908	27
Tiszti fizetések	10,484	63			Ingatlanok jövedelme			17,778	29
Adók	5,084	24			Jutalékok			1,358	89
Leírások:									
Peralatti követelésekből	8178	78							
Értékpapír és pénzne- mekből	6316	24							
	14,495	02							
A már leirt követelések- ből befolyt	11,766	85	2,728	17					
Az 1896. évi nyereség			48,340	17					
Ehhez az 1895. évi nyereség áthozat	2,546	20	50,886	37					
			76,591	65				76,591	65